Za nami Forum Liderów PPP

Kategoria: Aktualności
Opublikowano: poniedziałek, 25, lipiec 2022 13:58
Małgorzata Orłowska
Odsłony: 959

W czerwcu odbyła się siódma edycja Forum Liderów PPP, jako wydarzenie towarzyszące 11. Sesji Światowego Forum Miejskiego w Katowicach (World Urban Forum 11). Jest to najważniejsze spotkanie poświęcone polityce miejskiej, które organizowane jest przez ONZ, UN Habitat. Biorą w nim udział organizacje z całego świata.

Tegoroczna edycja poświęcona była realizacji strategicznych inwestycji publicznych związanych z energetyką i klimatem w modelu PPP. W czterech panelach dyskusyjnych wzięli udział najważniejsi eksperci w zakresie energetyki i ochrony klimatu oraz inwestycji infrastrukturalnych. Konferencja została objęta patronatem honorowym Ministerstwa Klimatu i Środowiska oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Transformacja klimatyczno-energetyczna jest konieczna

Eksperci zgodnie przyznali, że samorządy będą musiały znaleźć własne ścieżki dla osiągnięcia efektywności klimatyczno-energetycznej. Jak podkreślił Paweł Łączkowski, Partner Associate, Deloitte Legal – *Samorząd potrzebuje transformacji energetycznej, ale i ona w znacznej mierze będzie możliwa dzięki wykorzystaniu doświadczenia i zasobów samorządów. Plan RePowerEU przewiduje m.in. punkty kontaktowe dla projektów energetycznych oraz realizację przez lokalne władze audytów energetycznych i planów zarządzania energią. Wśród kamieni milowych KPO jest m.in. wdrożenie Instrumentu Zielonej Transformacji Miast oraz wsparcie ich zdolności w tym obszarze inwestowania. W odniesieniu do realizacji konkretnych projektów ciekawym narzędziem może być wciąż niedoceniana formuła PPP. Warto także rozpatrzyć formułę klastra energii, w skład którego, zgodnie z planowaną nowelizacją, wchodzić ma co najmniej jedna jednostka samorządu terytorialnego*.

Dotychczas w Polsce nie było wydarzenia poruszającego tematykę transformacji klimatyczno-energetycznej przy współudziale partnerstwa publiczno-prywatnego, pomimo faktu, że zagadnienia te są w zasadzie równolegle omawiane w środowisku międzynarodowym. Wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy podmiotami reprezentującymi wielu interesariuszy zielonych inwestycji może ułatwić identyfikację nowych rozwiązań, które ułatwią nam wspomnianą transformację.

W dyskusji nt. PPP warto pamiętać, że nie jest to forma finansowania inwestycji publicznych, a forma ich realizacji. Czynniki finansowe nie powinny być jedyną motywacją do uruchomienia PPP, ponieważ strona publiczna także uczestniczy finansowo w projekcie. Jak podkreśliła Anna Łopaciuk, Dyrektor Programu ITiL z BGK: *zaangażowanie kapitału prywatnego do finansowania budowy, optymalizacja kosztów inwestycyjnych versus koszty utrzymania, wykorzystanie nowych technologii i doświadczenia wyspecjalizowanych podmiotów, a także podział ryzyk pomiędzy stronami umowy powoduje, że PPP może być efektywniejszą formą realizacji inwestycji niż model tradycyjny. Gwarancja osiągania przez przedsięwzięcie PPP efektów energetycznych i ekonomicznych jest tym ważniejsza w obliczu pogarszającej się kondycji finansowej samorządów i rosnących cen energii*.

Sponsorami wydarzenia byli: Granaria, Bank Gospodarstwa Krajowego, DLA Piper, Deloitte, AMS, Baltcap i BNP Paribas. Głównym patronem medialnym wydarzenia był magazyn Forbes.

Efektywność energetyczna jest na wyciągnięcie ręki

Pierwszy panel obejmował zagadnienia związane ze zwiększaniem inwestycji w OZE z wykorzystaniem formuły PPP oraz efektywnością energetyczną miast i regionów. Jego moderatorem był Grzegorz

Phoca PDF

Nowaczewski z VP Plant.

W panelu wzięli udział Sławomir Mazurek Wiceprezes NFOŚiGW, Maciej Kopański Dyrektor Inwestycyjny Baltcap, Mariusz Tomiczek Ekspert ds. Funduszy Zewnętrznych i Rozwoju w Mieście Lubań, Anna Łopaciuk Dyrektor Programu Infrastruktura Transport i Logistyka w BGK i Jacek Kosiński Partner w Kancelarii Jacek Kosiński Adwokaci i Radcowie Prawni.

Uczestnicy dyskusji zgodzili się z potrzebą zwiększania inwestycji w odnawialne źródła energii oraz podnoszenia efektywności energetycznej infrastruktury miast. Zdaniem Sławomira Mazurka, Wiceprezesa NFOŚIGW oraz Anny Łopaciuk z BGK, istnieje bogaty portfel instrumentów finansowych wspierających inwestycje infrastrukturalne JST. Obecnie zmienia się struktura wspomnianych instrumentów w kierunku dłużnych w miejsce tradycyjnych dotacji.

Uczestnicy konferencji zwracali uwagę na konieczność tworzenia starannej dokumentacji projektowej. Podkreślono, że sukcesy nie byłyby możliwe bez kompetencji zespołów ekspertów po obu stronach projektu, na co zwrócił uwagę Maciej Kopański z Baltcap.

Z kolei mecenas Jacek Kosiński wskazywał podczas dyskusji na konieczność wielokrotnej adaptacji długoterminowych umów zawieranych w modelu PPP do zmian w otoczeniu prawnym i biznesowym. Zmiany w przyszłości będą bezpośrednio związane z polityką klimatyczną oraz intensywnością transformacji energetyki tradycyjnej w kierunku energetyki rozproszonej.

Na zupełnie inny problem uwagę zwrócił Grzegorz Nowaczewski - wzrosty cen energii elektrycznej, gazu, opłat za ogrzewanie zaczną być odczuwalne dopiero w 2023 i kolejnych latach, dlatego konieczne jest już teraz zabezpieczenie potrzeb lokalnych społeczności i opracowanie systemu oszczędności. Efektywność energetyczna może być dla nas już dzisiaj receptą i niejednokrotnie jest na wyciągnięcie ręki.

Transformacja klimatyczno-energetyczna miast

Dużą popularnością cieszył się drugi panel pt. „Systemowe podejście do transformacji”, gdzie określono, w jakich inwestycjach warto rozważyć udział partnera prywatnego. Moderatorem panelu była Agata Kozłowska z Investment Support, prawnik i doświadczony doradca przy projektach PPP.

W dyskusji wzięli udział: Danuta Kamińska Wiceprezes w Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, Pawel Mzyk -Zastępca Dyrektora ds. Zarzadzania emisjami w Instytucie Ochrony Środowiska Państwowego Instytutu Badawczego oraz Kierownik KOBiZE, Grzegorz Grzybczyk Kierownik portfela projektów Zeroemisyjny Kraków Urzędu Miasta Krakowa, Paweł Łączkowski Partner Associate Deloitte oraz Marcin Borek Dyrektor Departamentu Inwestycji Samorządowych w PFR.

W panelu przedyskutowano zakres inwestycji, które mogą generalnie przyspieszyć transformację, w tym te z zakresu infrastruktury błękitno-zielonej, emisyjności istniejącej tkanki miejskiej, efektywność energetyczną budynków, elektromobilność, smart city, wykorzystanie w miastach odnawialnych źródeł energii, modernizacji starej infrastruktury i spalarnie waste to energy.

Czy miasta są w stanie podołać wyzwaniom, jakie stawiają cele klimatyczne? Samorządy stoją przed koniecznością poszukiwania rozwiązań w obszarze odnawialnych, czystych i zielonych technologii.

Phoca PDF

Ważne jest również to, aby rozwiązania te wykorzystywały i uruchamiały lokalny potencjał miast. Znaczenie nowej energetyki jako siły napędowej zmian przestrzennych widać wyraźnie w budownictwie i strukturach mieszkaniowych oraz w transporcie samochodowym w dużych skupiskach miejskich.

Ciekawym pomysłem jest realizacja odrębnych jednostek energetycznych wewnątrz przestrzeni miejskiej, obejmujących osiedla mieszkaniowe, przestrzenie biurowe i budynki użyteczności publicznej. Co więcej, w procesie transformacji energetycznej można wykorzystać odpady komunalne, co byłoby korzystne nie tylko że względów środowiskowych, ale i finansowych.

Przedmiotem dyskusji były różne projekty inwestycyjne, realizowane ze względu na transformację energetyczną. Dyrektor Paweł Mzyk, poruszył temat energii – efektywność energetyczna budynków, transformacja źródeł wytwórczych w ciepłownictwie i modernizacja sieci ciepłowniczych, modernizacja indywidualnych źródeł ciepła, rozwój OZE (głównie na potrzeby własne). Wspomniał również o roli transportu – zwiększanie roli transportu publicznego, elektryfikacja transportu (także indywidualnego) i powiązanej z tym infrastruktury ładowania. Sposób realizacji inwestycji omawiała też Danuta Kamińska, która przedstawiła sposób działania Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii w imieniu miast.

Z kolei Paweł Łączkowski, przedstawiał przepisy prawne w zakresie OZE oraz dotyczące klastrów energetycznych oraz możliwość realizacji różnych inwestycji z partnerem prywatnym. W zakresie finansowym wskazał na KPO, w którym kamieniem milowym jest m.in. wdrożenie Instrumentu Zielonej Transformacji Miast oraz wsparcie ich zdolności w tym obszarze inwestowania. W odniesieniu do realizacji konkretnych projektów ciekawym narzędziem może być wciąż niedoceniana formuła PPP, która obecnie zyskuje na znaczeniu ze względu na brak środków finansowych wśród samorządów na realizację inwestycji. Warto także rozpatrzyć formułę klastra energii, w skład którego, zgodnie z planowaną nowelizacją, wchodzić ma co najmniej jedna jednostka samorządu terytorialnego. Ponadto Paweł Łączkowski z Deloitte Legal zwrócił uwagę na trzy kluczowe wyzwania wspomnianej transformacji, z którymi będą musiały zmierzyć się również samorządy: *po pierwsze to struktura polskiej energetyki, budowanej przez lata w oparciu o źródła wielkoskalowe. Po drugie – zmienność regulacji, która nie sprzyja długofalowemu planowaniu inwestycji. Przede wszystkim jednak to czas potrzebny na doinwestowanie sieci energetycznych, nieprzygotowanych obecnie do funkcjonowania w ramach modelu energetyki rozproszonej*.

Pan Marcin Borek, Dyrektor Departamentu Inwestycji Samorządowych w PFR, mówił o dziale PFR we współfinansowaniu inwestycji w formule PPP, w tym m.in. instalacji przetwarzana odpadów w Olsztynie oraz innych inwestycji, które uwzględniają komponent transformacji energetycznej, jak np. parkingi, w ramach których budowane są stacje do ładowania samochodów energetycznych.

Pan Grzegorz Grzybczyk, Kierownik portfela projektów Zeroemisyjny Kraków, przedstawił projekty, planowane do realizacji w Krakowie, które to miasto zostało wybrane jako jedno ze 100 miast na liście Komisji Europejskiej dotyczącej misji 100 miast neutralnych klimatycznie i inteligentnych do 2030 r. Wskazał na istotną rolę konsultacji społecznych w projektach PPP, szczególnie tych, związanych z bezpośrednim wpływem na otoczenie mieszkańców. Wskazał też zielone inwestycje, które mogłyby być realizowane w partnerstwie z prywatnym inwestorem.

Współpraca PPP niezbędna w wielu inwestycjach

Trzeci panel moderowany przez dr hab. Agnieszkę Kopańską poruszał zagadnienia związane z

Phoca PDF

możliwością wykorzystania formuły PPP oraz udziału podmiotów prywatnych w przyspieszaniu transformacji energetycznej i klimatycznej. Wśród panelistów znaleźli się prezydenci miast: Prezydent Olsztyna Piotr Grzymowicz, Prezydent Sosnowca Arkadiusz Chęciński, Prezydent Sopotu Jacek Karnowski oraz przedstawiciele sektora prywatnego: Wojciech Ciurzyński Prezes Zarządu Multibud i inwestor Granarii oraz Konrad Plochocki, Wiceprezes Polskiego Związku Firm Deweloperskich i doradca Magdalena Zablocka - Foulkes, Radca Prawny w DLA Piper,

Na wstępie Prezydenci miast opowiedzieli o swoich doświadczeniach wiązanych z realizacją projektów w formule PPP. Prezydent Olsztyna, Piotr Grzymowicz przyznał, że projekt budowy instalacji termicznego przekształcania odpadów w Olsztynie, bez PPP, nie mógłby być zrealizowany. Wskazał jednak przy tym na długotrwałość procesu przygotowania przedsięwzięć realizowanych w tej formule. Co ważne, projekt ten jest niezbędny dla Olsztyna i kilkudziesięciu okolicznych gmin.

W opinii Prezydenta Sosnowca, Arkadiusza Chęcińskiego, partnerstwo publiczno-prywatne może być dobrym rozwiązaniem nawet dla tak złożonych projektów jak energomodernizacja osiedla Juliusz w Sosnowcu. W tym zakresie ważne jest dobre opisanie zadań i oczekiwań wobec podmiotu prywatnego.

Prezydent Sopotu, Jacek Karnowski, argumentował zaś, że PPP jest formułą ważną dla realizacji przedsięwzięć w mieście, jednak wiążą się z nią wyzwania związane np. z ustaleniem zasad współpracy z podmiotem prywatnym przy uwzględnieniu wieloletniego okresu trwania tej współpracy.

Na problem konieczności właściwego zaprojektowania umowy między partnerami zwróciła uwagę także Magdalena Zablocka - Foulkes, Radca Prawny w DLA Piper. Jej zdaniem niezbędne jest dobre wyważenie między koniecznością szczegółowości umowy a świadomością, że nie jest możliwe przewidzenie wszystkich przyszłych zdarzeń. Jednocześnie wskazała, że transformacja energetyczna wymaga zaangażowania podmiotów publicznych i prywatnych, przy czym projekty komercyjne i rynkowe powinny być domeną prywatną. Zgodził się z tym kolejny panelista, pan Konrad Plochocki, wiceprezes Polskiego Związku Firm Deweloperskich.

Wojciech Ciurzyński Prezes Zarządu Multibud i inwestor Granarii, podkreślił, że o efektywności energetycznej infrastruktury decyduje jakość jej wykonania. Istotne jest również zadbanie o zielone otoczenie obiektów infrastruktury, tak aby budynki były otoczone przez właściwie zaprojektowaną zieleń. Jak podkreślono ważna jest rola sektora publicznego, który w swoich planach przewiduje ukształtowanie takiego otoczenia, a jednocześnie angażuje podmioty prywatne w jego budowę.

Ciekawostką może być fakt, że budynki odpowiadają za aż 38 proc. światowej emisji CO_2, przy czym 28 proc. pochodzi z eksploatacji budynków, a pozostałe 10 proc. spowodowane jest zużyciem energii niezbędnej do produkcji materiałów i technologii wykorzystywanych w budownictwie. Dlatego ważne jest wypracowanie efektywnych norm współpracy w zakresie budownictwa i określenie realnych do spełnienia wymogów dotyczących nowych budów oraz modernizacji budynków już istniejących.

Dlaczego temat transformacji klimatyczno-energetycznej jest tak ważny?

Ostatni panel będący sesją networkingową dotyczył potencjału wykorzystania PPP w finansowaniu inwestycji pod kątem zielonej transformacji, moderowany przez Bartosza Mysiorskiego, Prezesa Zarządu w Centrum PPP. Uczestnikami panelu byli przedstawiciele sektorów publicznego, prywatnego i bankowego oraz doradca, Adriana Mierzwa - Bronikowska, Partner w DLA Piper, Tomaž Lanišek

Phoca PDF

Dyrektor Rozwoju, Smart City i Projektów w Urzędzie Miasta Kranj w Słowenii, Artur Zieliński Zastępca Prezydenta Miasta Płocka, Wojciech Ciurzyński Inwestor Granaria, Marek Kuzaka Prezes Zarządu AMS, Adrian Pieńkowski Związek Banków Polskich, Jarosław Rot Dyrektor Wykonawczy BNP Paribas.

Adriana Mierzwa-Bronikowska podkreśliła wagę strategicznego podejścia do tematu transformacji: *w kontekście rozwoju PPP i zielonej transformacji to, co było i jest nadal niezbędne, to planowanie strategiczne, zarówno na poziomie samorządów jak i centralnym. Od dawna mówi się o potrzebie polityk sektorowych PPP, które w sposób spójny i strategiczny pozwoliłyby skupić się na projektach najbardziej potrzebnych dla społeczeństwa i korzystnych z punktu widzenia Value for Money. Bez kompleksowego podejścia do analizy potrzeb społecznych w aspekcie sektorowym projekty są realizowane w sposób nieuwzględniający potencjału całego rynku i bywa, że się wręcz kanibalizują (np. projekty koncesyjne oparte na przychodach od użytkowników). Sektory, na które się wskazuje to sektor portowy, WtE, szpitale bez usług medycznych, czy edukacji*".

Podkreślano, że wskutek rosyjskiej inwazji na Ukrainę i nałożonych przez Unię Europejską sankcji gospodarczych, przed transformacją energetyczną pojawiły się nowe wyzwania. Ich powodem jest zakomunikowana niedawno przez Komisję Europejską inicjatywa REPowerEU – plan wytyczający drogę UE do niezależności energetycznej od rosyjskich paliw kopalnych do 2027 r., przy zmniejszeniu zużycia gazu ziemnego z Rosji o 2/3 do końca 2022 r. Stwarza to konieczność większego wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i technologii wykorzystujących wodór, biom etan czy biogaz i zwiększa skalę wyzwania dla UE i państw członkowskich w kontekście osiągniecia celu neutralności klimatycznej do 2050 r. Przede wszystkim w sposób efektywny kosztowo. Transformacja dotyczy w dużej mierze istniejącej tkanki miejskiej, co stanowi dodatkowe wyzwanie dla decydentów.

Zdaniem Marka Kuzaka, Prezesa Zarządu w AMS: p*rzedsięwzięcia w ramach zielonej transformacji, takie jak termomodernizacja czy zmiana na energooszczędne źródła oświetlenia ulicznego, to klasyk współpracy sektora publicznego i prywatnego. Widzimy jednak, że wyzwania są znacznie większe i potrzebne jest szersze zaangażowanie sektora prywatnego w działania proekologiczne. Także te dotyczące infrastruktury miejskiej, która w ostatnich dekadach przechodzi znaczącą metamorfozę. Nie wszystkie aspekty tych zmian są pozytywne. Mam na myśli tzw. betonowy wypierające tereny zielone. Naszą odpowiedzią na to zjawisko są EKO wiaty AMS. Dzięki tym mikro inwestycjom — wiatom z dachem pokrytym dywanem rozchodnikowym — wprowadzamy w przestrzeń miejską rozwiązanie z miniretencją wody, zmniejszeniem zapylenia, absorbcją CO2. Pasażerowie zyskują zacienioną przestrzeń, owady miejsca do żerowania, ptaki są bezpieczniejsze dzięki oznakowaniu szklanych ścian.*

To świetny przykład, jak rozszerzać PPP, stosowane z powodzeniem od lat 90. w budowaniu infrastruktury przystankowej. Niestety, wciąż wiele samorządów wybiera wygodniejszą drogę — finansowania bezzwrotnego z udziałem funduszy pomocowych. Mam jednak nadzieję, że kolejne miasta z większą troską spojrzą na ekologię i takie rozwiązania jak zielone wiaty wykorzystując przy tym potencjał partnerów prywatnych – dodał.

Ponadto, do 2030 roku planowane jest wycofanie w polskich miastach węgla jako paliwa w gospodarstwach indywidualnych, dlatego też konieczne będzie zastosowanie innych rozwiązań, np. wykorzystujących OZE. Szacuje się, że do tego czasu OZE ma mieć 32 proc. udziału w produkcji energii elektrycznej, włączając w to ciepłownictwo i transport.

Phoca PDF

Kolejna edycja konferencji odbędzie się w marcu 2023 roku w Warszawie. Na stronie konferencji dostępne są dalsze szczegółowe informacje (www.forumliderowppp.pl). Planowane jest osiągnięcie zasięgu międzynarodowego, z udziałem gości zagranicznych, zarówno po stronie panelistów jak i słuchaczy.

Wydarzenie zostało objęte patronatem honorowym przez Związek Powiatów Polskich.

Phoca PDF